
90-річчя академіка НАН України О.М. ЛУК'ЯНОВОЇ

Олена Михайлівна Лук'янова народилася 13 січня 1923 р. Під час Великої Вітчизняної війни була зв'язковою в партизанському загоні на Чернігівщині. З 1949 р., після закінчення Київського медичного інституту, О.М. Лук'янова працює в Інституті педіатрії, акушерства та гінекології НАМН України, пройшовши шлях від молодшого наукового співробітника до керівника відділу і заступника директора. Упродовж 1979–2005 рр. Олена Михайлівна очолювала Інститут. У 1966 р. вона захистила докторську дисертацію, у 1968 р. здобула звання професора. О.М. Лук'янова — академік НАН України (1992), НАМН України (1993), АМН СРСР (1984), РАМН (1992), Американської академії педіатрії (1998).

Основні напрями наукових досліджень О.М. Лук'янової: порушення обміну кальцію, фосфору та вітаміну D у вагітних жінок, новонароджених і дітей раннього віку, їх

профілактика та лікування; патогенез, діагностика, лікування і профілактика захворювань органів травлення в дітей; вплив несприятливих екологічних факторів на стан біологічної системи «вагітна жінка—плід—дитина»; профілактика і реабілітація екозалежної патології у дітей різних вікових груп. Варто відзначити, що Олені Михайлівні вперше в сучасній науці і практиці вдалося об'єднати медицину дитинства з медициною материнства.

Найвагоміші досягнення О.М. Лук'янової — розроблення сучасних методів профілактики й лікування порушень здоров'я, пов'язаних із дефіцитом вітаміну D в організмі; встановлення механізмів розвитку і створення нової класифікації захворювань, спричинених порушеннями обміну вітаміну D і кальцій-фосфорного гомеостазу в дітей; уточнення важливих ланок порушень метаболізму кісткової тканини залежно від виду соматичної патології, віку дитини, впливу несприятливих екологічних факторів на її організм. Ці результати лягли в основу перегляду наявних і опрацювання нових методів профілактики та лікування ряду захворювань і гіпокальціємічних станів у дітей. За участю О.М. Лук'янової створено новий препарат вітаміну D — Відеїн-3.

Під керівництвом та за безпосередньої участі Олени Михайлівни розкрито окремі механізми формування хронічних захворювань шлунку, кишечника, печінки, жовчовивідних шляхів і підшлункової залози в дітей, запропоновано схеми їх патогенетичної терапії і профілактики. Розроблено і впроваджено в практику методи ендоскопічного й

ультразвукового дослідження органів травлення в дітей. Створено нові продукти лікувального харчування для дітей із патологією органів травлення.

Олена Михайлівна провела унікальні дослідження з вивчення впливу наслідків радіаційного опромінення на стан біологічної системи «мати–плід–дитина». У результаті встановлено закономірності й особливості порушень здоров'я, розроблено діагностичні критерії та лікувально-профілактичні комплекси для дітей і жінок з радіаційно контрольованих регіонів України, які зазнали дії гострого або тривалого опромінення.

Під керівництвом О.М. Лук'янової підготовлено понад 80 докторів і кандидатів наук. Усі вони — представники створених нею наукових шкіл із вивчення кальцій-фосфороного гомеостазу й обміну вітаміну D у різні вікові періоди життя дитини та дитячої гастроентерології.

У доробку Олени Михайлівни — понад 600 наукових праць, у тому числі 25 монографій, 10 посібників і підручників, енциклопедії, 18 авторських свідоцтв і патентів України.

Визначний організатор науки, О.М. Лук'янова стала одним із засновників Національної академії медичних наук України. Вона — член Всесвітньої та Європейської

асоціацій перинатологів, виконкому Міжнародної асоціації педіатрів, протягом багатьох років була президентом Асоціації педіатрів України.

О.М. Лук'янова — заслужений діяч науки і техніки України, почесний громадянин м. Києва; лауреат Державних премій у галузі науки і техніки СРСР (1987) та України (1980, 2000); кавалер орденів Трудового Червоного Прапора, Жовтневої революції, Вітчизняної війни I ст., княгині Ольги III ст., «За мужність», «Свята Софія»; нагороджена 15 медалями за трудову діяльність та участь у Великій Вітчизняній війні. Її відзначено Почесною грамотою Президії Верховної Ради України, срібною Георгіївською медаллю «Честь, слава, труд», пам'ятною медаллю «За заслуги в розбудові економіки та вагомий внесок у створення міжнародного іміджу України», Міжнародною премією миру, Міжнародною нагородою «Лаври слави», Нагородою тисячоліття «За заслуги перед людством». У 1995 р. Міжнародний біографічний центр (Кембридж) визнав О.М. Лук'янову одним із 500 найвпливовіших і найвидатніших учених світу.

Наукова і медична спільнота, колеги й учні сердечно вітають Олену Михайлівну зі славним ювілеєм і зичать їй міцного здоров'я, довгих років життя, оптимізму й енергії для нових творчих здобутків.